

полуострова за Анкона и цѣла Италия, Дубровникъ става необходимъ посрѣдникъ на тази търговия, която засѣгала непосредствено българскитѣ земи. Дубровникъ е придобилъ тази роля на главенъ експортѣоръ на суровитѣ стоки отъ балканскитѣ земи за Италия и Срѣдна Европа, още презъ епохата на II-то българско царство. Отъ тогава до турското нашествие на полуострова се измѣнила само интензивността на тази търговия. Презъ 16 и 17 в. тя била много по-голѣма, защото дубровчанитѣ вѣкове наредъ не срещали ничия конкуренция въ обширнитѣ земи на Турската империя. За да иматъ успѣхъ въ тази търговия дубровчанитѣ твърде рано сключили търговски и приятелски спогодби съ нѣкои италиянски републики и на първо мѣсто съ Анкона, за кждето били отправяни голѣмата частъ отъ тѣхнитѣ транспорти.¹⁾ Презъ Анкона отивали пжтищата за Римъ, Флоренция, та дори за Генуа и Венеция. Ние виждаме дори презъ 16 в. стокитѣ, предназначени за Генуа, да се внасятъ презъ Анкона²⁾. Презъ този градъ дубровчанитѣ получавали и прочутитѣ флорентийски платове, които имали много добъръ пазаръ въ Цариградъ и въ българскитѣ земи. Поради това и дубровнишката република се старала да поддържа винаги приятелски връзки съ този папски градъ³⁾. Съ общи усилия тѣзи два града се мжчели да отстояватъ на венецианската конкуренция, въ което действително постигнали голѣми успѣхи. Така ние виждаме дубровчанитѣ най-рано отъ всички да влизатъ въ стопански връзки съ новитѣ настойници на Балканския полуостровъ — османскитѣ турци. Непосрѣдственото разширение на турската власть до стениѣ на Дубровникъ е заставило неговитѣ търговци да поддържатъ принудено приятелско държане спрѣмо всички турски власти отъ каквато и да сж били категория, тъй като често отъ най-малкия управникъ — градския кадия, или отъ нѣкой кехая само е зависелъ свободния износъ на закупенитѣ отъ тѣхъ стоки. Отъ това време още — края на 60-тѣ години на 15 в. — наченала една системъ на ежегодно даряване мѣстнитѣ и централни турски власти, което продължило до самия изходъ на XVII в.

Основата на султанскитѣ привилегии за дубровнишкитѣ търговци били годишно плащания данѣкъ и постоянно даванитѣ подарѣци. Това е започнало отъ XV в. Най-раннитѣ привилегии, които сж запазени отъ тази епоха, датиратъ отъ 1442 г. Султанъ Мурадъ II позволилъ на дубровчанитѣ да отиватъ свободно съ своитѣ стоки по сухо и по море въ Анадолъ, Ромѣния, българскитѣ и влашки земи, изъ Сърбия, Албания и Босна, като никжде изъ пжтя не плащатъ мито за стокитѣ, освенъ тамъ, гдето ги продадатъ. Въ Одринъ, Пловдивъ и Кратово митото било опредѣлено въ размѣръ на 2%⁴⁾. Въ дубровнишкия

¹⁾ Ср. подробно статията ми „Търговията на България съ Анкона презъ 16 и 17 в. по нови извори“ въ Известия на Историч. Д-во кн. VIII (1929) стр. 1—44.

²⁾ Отъ писмата на цариградскитѣ представители на генуезката република отъ 16 в. научаваме, че твърде много транспорти на генуезки търговци били изпращани за Италия и специално за Генуа чрезъ анконски и дубровнишки кораби за Анкона, ср. Mazzo. I^o (1562—1564) Constantinopoli. Lettere dell'agente Ferrari al Sermo Governo di Genova. Писма отъ 28. I. 1564, 29. III. 1564 и отъ 2. VII. 1564. (Генуезки държ. архивъ).

³⁾ Ср. подробно статията на P. Matković Prilozi k trgovačko-političkoj historiji republike dubrovačke въ Rad. кн. 15 стр. 1—70.

⁴⁾ Грамотата е печатана въ Truhelka, C. Tursko-slovenski spomenici dubrovačke archive. Sarajevo. 1911 стр. 10.